

PÖYTÄKIRJA

Aihe	Rupert Finland Oy, Ikkarin kultakaivoshanke YVA ohjausryhmä, 1. kokous
Päivämäärä	26.1.2023 klo 18.00-19.30
Paikka	Sodankylän kunnanvirasto, valtuustosali Teams-yhteys
Osallistujat	xx Lapin ELY-keskus xx Tukes xx Lapin liitto xx Metsähallitus xx Lapin maakuntamuseo xx Sodankylän kunta xx Sodankylän kunta xx Kittilän kunta xx Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri, Sompion luonnonystävät ry xx Sodankylän metsänhoitoyhdistys xx Sattasniemen paliskunta xx Syväjärven paliskunta xx Paliskuntain yhdistys xx Sodankylän riistanhoitoyhdistys ry xx Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDU xx Oulun yliopisto xx Sodankylän kirkonkylän kalaveden osakaskunta xx Rajalan kyläyhdistys xx Vaalajärven kyläyhdistys xx Jeesiön kyläyhdistys xx Utsamon erä xx Lapin vapaa-ajan kalastajat ry xx Rupert Resources xx Rupert Resources xx Rupert Resources xx Rupert Resources xx Envineer Oy xx Envineer Oy
Tiedoksi	xx Kainuun ELY-keskus xx Sodankylän kunta xx Suomen metsäkeskus xx Vaalajärven kyläyhdistys xx Sodankylän kalatalousalue xx Fingrid Oyj

1 KOKOUKSEN AVAUS

xx avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

2 LÄSNÄOLIJAT

Todettiin kokouksen läsnäolijat, merkitty osallistujalistaan.

Valittiin ohjausryhmälle puheenjohtajaksi xx. Kutsuttiin xx sihteeriksi.

3 OHJAUSRYHMÄTOIMINNAN ESITTELY (ENVINEER OY)

Esittely (xx)

- Ohjausryhmä on osa YVA-menettelyn aikaista osallistumista, jolla pyritään mm. tehostamaan tiedonkulkua ja tiedonvaihtoa eri sidosryhmien välillä.
- Osallistumisen ja kommenttien perusteella arviointityötä pyritään kohdistamaan sidosryhmiä kiinnostaviin asioihin.
- Ohjausryhmästä halukkaat sidosryhmät jatkavat toimintaa Rupertin sidosryhmäyhteistyöryhmänä.

Kysymykset/kommentit ja vastaukset

- Koska YVA-menettely käynnistyy?
 - Virallisesti YVA-menettely käynnistyy, kun YVA-ohjelma jätetään yhteysviranomaisena toimivalle Lapin ELY-keskukselle. YVA-ohjelma on suunniteltu jätettävän helmikuun 2023 aikana.

4 IKKARIN KULTAKAIVOSHANKKEEN ESITTELY (RUPERT RESOURCES)

Esittely (xx, xx)

- Ikkarin kaivoshanke sijoittuu Sodankylään, n. 45 km keskustasta luoteeseen. Kittilän kunnanrajalle on noin 5 km.
- Tällä hetkellä Ikkarin alueella on vain malminetsintää ja siihen liittyvää toimintaa. Suurimmalta osin kaivosalue sijoittuisi Metsähallituksen omistamalle alueelle.
- Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan kaivoksella tuotettaisiin raakakultaharkkoja eli ns. dore-harkkoja.
- Suunniteltu rikastamon kapasiteetti on 3,5 Mt malmia vuodessa. YVA-menettelyssä tarkastellaan kuitenkin tilannetta, jossa tuotanto olisi 4,0 Mt/vuosi. Tällä pyritään siihen, ettei tuotantoa ole tarvetta laajentaa muutaman vuoden kuluttua toiminnan aloittamisesta ja aloittaa sen vuoksi uutta YVA- ja luvitusprosessia.
- Kaivoksen eliniäksi on arvioitu 22 vuotta, mikä koskee vain Ikkarin esiintymää. Ikkarin esiintymän ympärillä on viisi muuta satelliittiesiintymää, joita ei ole vielä tutkittu riittävästi. Satelliittiesiintymät voivat lisätä kaivoksen elinikää. Mahdollisten satelliittiesiintymien hyödyntäminen ei ole mukana tämän hetkessä YVA-menettelyssä.
- Ikkarin esiintymän kaikkia rajoja ei vielä tunneta. Esiintymää tutkitaan edelleen.

- YVA-menettelyssä tarkastellaan erilaisia vaihtoehtoja eri kaivostoiminnoille, jotka voivat toteutua erilaisina yhdistelminä tietyin rajoituksin. Esimerkiksi louhostäyttö voi toteutua vain, jos maanalaisessa kaivoksessa käytetään louhintamenetelmänä pitkäaikälouhintaa.
- Kaivannaisjätteiden (sivukivi, rikastushiekka) osalta selvitetään mahdollisuutta ns. yhteisläjätykseen. Yhteisläjäytys on maanrakennustyyppistä toimintaa, jossa samalle läjäytysalueelle sijoitetaan sekä sivukiveä ja rikastushiekkaa suunniteltuihin rakenteisiin ja alue rakennetaan mm. tiettyyn tiiveyteen. Yhteisläjäytys mahdollistaa läjäytysalueen maisemoinnin jo toiminnan aikana.
- Purkuputkilinjaukset ovat alustavia ja ne tarkentuvat esimerkiksi vuoden 2023 maastokaudella tehtävien luontoselvitysten myötä.
- Hanke edellyttää useita eri lupia ja menettelyitä (mm. YVA, kaavoitus).
 - Ensimmäinen vaihe teknisestä suunnittelusta on valmistunut (PEA eli alustava taloudellinen arvio).
 - Vaihemaakuntakaava lähdössä käyntiin.
 - YVA-ohjelman laatiminen käynnissä.
- Parhaassa tapauksessa Ikkarin kaivos olisi tuotannossa vuosikymmenen lopussa.

Kysymykset/kommentit ja vastaukset

- Karttatarkastelun perusteella alueelle sijoittuu suojeltuja luontotyyppisiä ja direktiivin mukaisia luontotyyppisiä. Direktiivin mukaisia luontotyyppisiä on ainakin neljä. Mitä näille tehdään?
 - Luontoselvitykset alueella on aloitettu vuonna 2019, minkä jälkeen niitä on jatkettu systemaattisesti. Luontoselvitykset sisältävät myös luontotyyppiselvityksiä.
 - Luonnonympäristöön liittyvät asioita tarkastellaan YVA-ohjelmassa ja myöhemmin vaikutusten arvioinnin yhteydessä YVA-selostuksessa.
- Missä vaiheessa luonnonsuojeluun liittyvät kompensointiasiat käydään läpi? Kansallisesti YVA-direktiiviä on tulkittu riman alta.
 - Kompensaatioasiat täytyy käydä läpi, kun on tarkempaa tietoa hankkeesta, sen vaikutuksista ja siitä, mitä pitäisi kompensoida.
- Mitä tarkoitetaan vesilain mukaisilla poikkeamisilla tai poikkeusluvilla?
 - Vesilupaa tarvitaan esimerkiksi, jos jokiuomaa pitää siirtää. Vesilain mukainen poikkeuslupa vaaditaan esim. lähteen luonnontilan vaarantamiselle.
 - Mahdolliset vesilain mukaiset poikkeamislupa-asiat käsitellään ympäristö- ja vesilupahakemuksen yhteydessä. Mahdollisia luonnonsuojelulain mukaisia poikkeuslupia on haettava puolestaan ELY-keskukselta.

5 IKKARIN YVA-OHJELMAN ESITTELY

Esittely (xx, xx)

- YVA-menettelyssä ollaan tällä hetkellä ns. ohjelmavaiheessa. YVA-ohjelma jätetään tämän hetkisten suunnitelmien mukaan helmikuun loppupuolella. YVA-ohjelmassa esitetään, miten vaikutuksia on suunniteltu arvioitavan. Vaikutusten arviointi tehdään selostusvaiheessa ja tulokset esitetään YVA-selostuksessa.
- YVA-menettelyssä tarkasteltava hankealue sisältää selvitysalueen, yhdystien, voimajohdon sekä vaihtoehtoiset purkuputkireitit. Selvitysalueelle sijoittuvat kaivostoiminnot sekä kaivostoimintojen lähivaikutusalue. Selvitysalue on huomattavasti laajempi kuin mahdollinen kaivosalue.
- Yhdeksi merkittävistä kaivoshankkeen vaikutuksista on tunnistettu vaikutukset pohjavesiin. Kaivoksen kuivanapitoon liittyvien pumppausten vuoksi pohjavedenpinta alenee ja pumppauksilla voi olla myös kuivattavia vaikutuksia luontoon.
- Myös vaikutukset pintavesiin on tunnistettu merkittäväksi vaikutukseksi. Pintavesistä on kerätty runsaasti taustatietoa näytteenotoilla ja jatkuvatoimisilla mittauksilla. Jatkuvatoimisilla mittauksilla kerätään tietoa mm. virtaamista. Kerättyjä tietoja käytetään selostusvaiheessa tehtävissä mallinnoissa.
- Yhteisvaikutukset ovat vahvasti vaikutusten arvioinnissa mukana. Yhteisvaikutuksissa huomioidaan mm. nykyiset kaivokset (esim. Kevitsa, Pahtavaara) sekä mahdolliset tulevat kaivoshankkeet (Sakatti). Yhteisvaikutukset ovat erityisen tärkeitä vesistövaikutusten osalta.
- Tammikuussa pidetyissä pienryhmätilaisuuksissa osallistujat ovat esittäneet uusia pölylaskeuman tarkkailupisteitä selvitysalueen pohjoispuolelle. Yhtiö selvittää parhaillaan sopivia asennuspaikkoja. Pölylaskeuman tarkkailusta saatavia tietoja käytetään apuna vaikutusten arvioinnin yhteydessä tehtävissä polymallinnoissa. Polymallinnusten tulosten perusteella arvioidaan mm. vaikutuksia suojelualueisiin.
- Vaihtoehtoisilla purkuputkilinjauksilla tehdään luontoselvityksiä tulevilla maastokaudella.
- Kaivostoiminnasta aiheutuu melua. Lähimmillä kiinteistöillä tehdään nykytilamittaukset melun ja tärinän osalta. Hankkeesta aiheutuvan melun leviämistä selvitetään mallintamalla.
- Maisemavaikutuksia arvioidaan erilaisten maisemasovitteiden ja -mallinnusten avulla. Kuvasovitteilla havainnollistetaan sitä, minkä näköinen kaivos tulee olemaan eri vaiheissa, myös sulkemisen ja maisemoinnin jälkeen.
- Kaivannaisjätteiden tutkimusohjelmassa on tunnistettu Ikkarin eri sivukivityypit ja otettu niistä yli 100 näytettä tutkimuksia varten. Lisäksi rikastuskokeissa on tuotettu rikastushiekkaa, jota myös tutkitaan. Tavoitteena on ollut tuottaa riittävän kattava tarkkailuaineisto suunnittelua varten. Kaivannaisjätteille tehdään sekä staattisia että kineettisiä testejä. Kineettiset testit ovat enemmän aikaa vieviä selvityksiä ja niiden tulokset auttavat kaivannaisjätteiden pitkäaikaiskäyttämisen ja muodostuvien suotovesien laadun arvioinnissa.
- Ikkarin alueen maanpeitteitä on tutkittu ja tutkitaan eri vaiheissa. Vuoden 2022 syksyllä on selvitetty turpeen paksuuksia ja otettu alueelta turvenäytteitä

laboratoriokokeita varten. Helmikuussa 2023 alkaa kattavampi tutkimusohjelma, jossa selvitetään eri maaperäkerrosten paksuuksia ja laatua (näytteenotto kairaamalla ja koekuopilla ja tutkimukset). Maanpeitteiden selvittäminen on tärkeää, jotta tiedetään, millaisia massoja rakentamisessa muodostuu ja ovatko ne laadultaan sellaisia, että niitä voidaan hyödyntää alueen rakentamisessa tai maisemoinnissa. Lisäksi tulee selvittää alueen soveltuvuutta ja pohjaolosuhteita eri kaivostoiminnoille.

- Hydrogeologisia selvityksiä on tehty konsulttiyhtiö SRK:n toimesta. Tutkimukset ovat käsittäneet mm. pumppauskokeita, vesimenekkimittauksia ja pohjavesiputkien asentamista. Ensimmäisen vaiheen tutkimusten perusteella on laadittu ensimmäinen karkea pohjavesimallinnus. Tutkimuksissa ja mallinnuksessa on tunnistettu niitä kohteita, joita on selvitettävä edelleen tarkemmin, jotta ymmärretään paremmin pohjaveden käyttäytymistä alueella. Toisen vaiheen tutkimukset ovat käynnistyneet syksyllä 2022 ja ne jatkuvat kevättalvella 2023. Toisen vaiheen tutkimustulosten perusteella mallinnusta edelleen täsmennetään.
- Tammikuussa pidetyistä pienryhmätilaisuuksista on saatu hyvää palautetta. Saatuja kommentteja ja palautteita hyödynnetään YVA-menettelyn aikana.
- Vaikutusaluekysely (mielipidekysely) on toteutettu ensimmäisen kerran keväällä 2022. Kysely toistetaan vuosittain. Sodankylän alueella on käynnissä myös muita hankkeita ja niihin liittyviä kyselyitä. Vastaajilta toivotaan kärsivällisyyttä, että kyselyihin jaksettaisiin vastata, sillä niistä saadaan arvokasta tietoa.

Kysymykset/kommentit ja vastaukset

- Kaivoshankkeella on yhteiskunnallisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Esimerkiksi liikenteeseen kohdistuu merkittäviä vaikutuksia. Sodankylän kunta tulee osaltaan olemaan aktiivinen.
- Kaivoshanke koskettaa myös yksityisiä maa- ja vesialueiden omistajia sekä metsänomistajia. Maanomistajat ovat huolissaan siitä, mitä omaisuudelle tapahtuu – sosialisoidaanko yksityiset maat eri toimijoiden toimesta? Yhteiskunnan toimivuus ja omaisuudensuoja on muistettava. Purkuputkilinjoilla on useita vesialueiden omistajia (mm. Sattanen, Sodankylän kirkonkylä, Vaalajärvi). Kaivosyhtiö joutuu neuvottelemaan usean eri tahon kanssa. Kun projekti lähtee liikkeelle, on myös yksityiset maanomistajat huomioitava, että he eivät jää kuulematta taikka yksin.
 - Yksityistä maanomistusta on etenkin purkuputkilinjoilla. Asia on tiedostettu ja neuvotteluja tullaan pitämään useita.
 - Yksityisten maiden sosialisointi ei ole mahdollista. Korvauksista sovitaan virallisilla menettelyillä.
 - Mahdollisesti uusi kaivoslaki asettaa uusia vaatimuksia.
- Kenen kuoppa on Kutuvuomassa? Pitäisikö se huomioida YVA-ohjelmassa?
 - Kuoppa ei ole Rupertin.
 - Kuoppa ei ole iso, eikä siellä ole toimintaa nykyisin.
- Olisiko Sattasen kylä syytä ottaa mukaan pienryhmään? Tiedostavatko kyläläiset, että kylälle menee yksi purkuputken vaihtoehto.
 - Pienryhmiin on ollut julkinen kutsu eli kaikkien on ollut mahdollista osallistua pienryhmään.

- Ohjausryhmään on kutsuttu eri sidosryhmien edustajia erikseen, mutta kaikki eivät ole halunneet osallistua. Sattasen kyläyhdistykselle on lähetetty kutsu.
 - Sattasessa on pidetty myös kyläilta syksyllä 2022, missä on esitelty samat esityskalvot kaivosalueesta ja purkupuikilinjauksia.
- Sosiaalisten vaikutusten arviointia tehdään erillisselvityksenä. Ohjausryhmää tulisi osallistaa vaikutusten arvioinnissa ja esimerkiksi kyselyiden sisällön laatimisessa. Esimerkiksi pienryhmätapaamisessa vapaasta metsästysoikeudesta keskusteltiin.
 - Keskustelut sosiaalisten vaikutusten arvioinnin toteuttamisesta ovat kesken konsultin kanssa.
 - Arvioinnissa tullaan ehdottomasti hyödyntämään pienryhmiä, ohjausryhmää ja yleisötilaisuuksia. Näistä saadaan kaikista arvokasta tietoa sosiaalisten vaikutusten arviointiin.
- Hydrogeologisten jatkoselvitystarpeiden osalta olisi hyvä esitellä, että mitä ne jatkoselvitystarpeet ovat, eikä vain todeta asiaa.
 - Selvityksiä ja niiden sisältöä voidaan avata jatkossa muissa kokouksissa. Tähän kokoukseen ei otettu eri selvitysten yksityiskohtaista sisältöä mukaan, koska uutta tietoa oli jo paljon. Jatkossa asioita voidaan käsitellä esim. aihealueittain tai muutoin pienemmissä osissa.

6 PALAUTE PIENRYHMISTÄ (RUPERT RESOURCES)

Esittely (xx)

- Tammikuussa on järjestetty pienryhmätilaisuuksia, yhteensä kuusi eri tilaisuutta.
- Tilaisuuksissa on jaettu osallistujille arviointitaulukko, jossa on pyydetty pisteyttämään vaikutuksia osa-alueittain vaikutusalueen laajuus huomioiden. Vastauksissa merkittävimmiksi vaikutuksiksi hankealueella on arvioitu vaikutukset vesistöihin, maisemaan, pohjaveteen, maaperään sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen, etenkin virkistyskäyttöön.
- Lähiasukkaiden virkistyskäytöstä etenkin metsästyks, kalastus ja marjastus herättivät keskustelua ja ko. asiat tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Kaivosyhtiö selvittää mahdollisuutta tehdä riistalaskentaa alueella.
- Pienryhmätilaisuuksissa keskusteltiin mm. lähimmistä talousvesikaivoista ja niiden näytteenotosta, Ikkarin alueen luontohavainnoista sekä poronhoitoselvityksen toteuttajasta. Kommentit otetaan huomioon.
- Pölyn kertavaikutus lumien sulaessa herätti myös keskustelua. Tällä hetkellä voidaan tehdä vain nykytilan tarkkailua. Suunnitelmissa on laatia bioindikaattorien perustilan seurantaohjelma, jonka mukaisia tutkimuksia tehtäisiin myös kaivostoiminnan käynnistyttyä.

Kysymykset/kommentit ja vastaukset

- Kaivosalueen riistalaskennan osalta kannattaisi olla yhteydessä Suomen riistakeskukseen, Luonnonvarakeskukseen ja Sakatin kaivokseen. Eri tahot voisivat olla kiinnostuneita pitkäaikaiseen tutkimukseen. Ikkarin kaivos sijoittuu hyvälle riista-alueille.

- Rupert on ollut yhteyksissä Sakattiin. Keskusteluja jatketaan myös muiden tahojen kanssa.
- Sattasen kyläyhdistyksestä keskusteltiin aiemmin. Kittilän puolella on myös kylä. Ovatko Kittilän puolella sijaitsevat kylät tietoisia hankkeesta? Vai onko tietoisesti tehty niin, että hanke koskee vain Sodankylää?
 - Tepsan kyläyhdistys on kutsuttu mukaan ohjausryhmään, he ilmoittivat, etteivät osallistu ohjausryhmätoimintaan.
 - Tepsassa on järjestetty kyläilta syksyllä 2022 ja pienryhmiin on ollut julkinen kutsu mihin myös Kittilän puolelta asukkaat ja kyläläiset ovat saaneet osallistua.

7 KYSYMYKSET

- Mikä yhtiö Envineer on? Onko kokemusta uusien kaivosten YVA-hankkeista?
 - Envineer Oy on perustettu 5,5 vuotta sitten. Yhtiö on suomalainen ympäristöalan konsulttiyritys, toimistoja on usealla eri paikkakunnalla. Työllistää tällä hetkellä noin 57 asiantuntijaa.
 - Envineer on ollut useissa eri kaivoshankkeiden YVA-menettelyissä konsulttina. Lisäksi toiminut konsulttina myös muissa kaivosten suunnitteluprojekteissa. Suomessa on vain noin 2-3 kaivosta, joille ei ole tehty projekteja.
- Pahtavaarassa tehdään malminetsintää, vaikka siellä ei ole ollut toimintaa 20 vuoteen. Kuinka pitkään voidaan pitkittää jälkihoitovaihetta ja sitä, että aluetta ei maisemoida?
 - Alustavan taloudellisen arvion perusteella Pahtavaarassa louhinnan jatkuminen olisi ajankohtaista noin 2040-luvulla. Pahtavaarasta rikaste voitaisiin tuoda jatkokäsiteltäväksi Ikkariin, jolloin se saataisiin paremmin hyödynnettyä.
 - Viranomaisen on pyytänyt yhtiötä päivittämään Pahtavaaran kaivoksen sulkemissuunnitelman. Päivitetty sulkemissuunnitelma on jätetty 2020 ympäristölupahakemuksena Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle. Sulkeminen täytyy tehdä viranomaisen hyväksymän sulkemissuunnitelman mukaisesti. Asiaan odotetaan edelleen viranomaisten ratkaisua.
 - Yhtiöllä on tulossa tapaaminen Tukesin kanssa siitä, mitä alueella voidaan tai pitää tehdä.
- Lämmöntuotannossa tulee huomioida paikallisen puun ja kotimaisen energian käyttö. Ei saa käydä niin, että varastoitavat puut aiheuttavat hyönteistuhon ongelmia.
 - Vielä ei ole tarkkoja suunnitelmia siitä, minkä verran kaivoksella tarvitaan lämmitystä.
 - Lämmityksessä huomioitavia asioita ovat mm. rikastamon hukkalämmön hyödyntäminen, lämmönvaihtimet, ilmalämpöpumppujen kehittyminen, maalämmön hyödyntämismahdollisuudet. Tavoitteena on, että kaivoksen hiilidioksidipäästöt ovat mahdollisimman pienet.
- Agnico Eagle omistaa Rupertista osan. Tuleeko jatkossa liikennöintiä kahden kaivoksen välillä? Missä satelliittiesiintymät ovat, ovatko ne Kittilän vai Sodankylän puolella?
 - Agnico Eagle omistaa n. 15 %. Yhtiöiden välillä on säännöllistä tiedonvaihtoa.

- Kaivosten välisellä liikenteellä ei lähdetä tässä vaiheessa spekuloidaan. Henkilöliikennettä todennäköisesti tulee Ikkariin sekä Kittilän että Sodankylän suunnasta.
- Satelliittiesiintymät ovat lähellä Ikkaria, Sodankylän kunnan puolella.
- Mikä on kaivoksen peruskivilaji? Mitä kiisuja esiintyy?
 - Alueella esiintyy useampaa eri kivilajia, mm. gabroja, ultraemäksisiä kivilajeja, kiisuja, kvartsiitteja ja niiden muuttumistuloksia, kalkkimineraaleja ja dolomiittia. Kulta esiintyy metallisena kultana, kairauksissa on todettu säännöllisesti kultahippuja. Sulfideja on jonkin verran.
 - Kiisujen talteenottoa kiisurikasteena selvitetään.
- Jos tuotetaan kiisurikastetta, ovatko kuljetusmäärät merkittävästi suuremmat?
 - Tarkempia selvityksiä ei ole vielä tehty, joten ei ole vielä tietoa. Arviolta liikennemäärät eivät olisi merkittävästi suurempia.

8 SEURAAVAN KOKOUKSEN AJANKOHDAN PÄÄTTÄMINEN

Sovittiin, että järjestetään seuraava ohjausryhmän kokous YVA-ohjelman kuulutusajankautana eli silloin, kun siihen annetaan lausuntoja ja mielipiteitä. Alustavasti ajankohta olisi siten maaliskuun puolen välin paikkeilla. Sovittiin, että Rupert palaa ajankohtaan.

Sovittiin, että kokouksen pöytäkirja jaetaan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamana ohjausryhmälle. Jos pöytäkirjassa todetaan asiavirheitä, ne korjataan.

Sodankylä / Oulu, 4.5.2023

Puheenjohtaja

Sihteeri

xx

xx